

CSENDŐRSÉGI LAPOK

SZERKESZTI PINCZÉS ZOLTÁN SZÁZADOS

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Egész évre 8 K, Fél-
évre 4 K, Negyedévre 2 K aranyértékben

Megjelenik
havonta kétszer

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, I., Országház-utca 30.

*Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Amen.

A helyi és személyi ismeretről.

Irtta: **STRIGONIUS.**

(Folytatás.)

Ezek a községekben vagy tanyákon (major, puszta) lakó intelligens, jómódu egyének a lakosságra gyakorolt állandó üdvös befolyásukkal a esendőrnek hivatása gyakorlásában igen jelentős segítőitársai és a megpróbáltatásokban igaz barátai.

De a esendőrnek a községben a községi, állami és egyházi funkciókat betöltő egyénekké hivataltól is kötelessége érintkezni, misem természetesebb tehát, mint hogy a hivatalos érintkezéshez a kedvező atinoszférát előzetes megismerkedéssel kell előbb megteremtetni.

Éjjeli örök, erdő-, mező-, vad-, gátörök stb. nem tartoznak ugyan a hivatalbéli képzetebb és vagyonosabb egyének közé, de állásukat fogva mintegy összekötő kapcsoló képeznek a esendőr- ség és a lakosság között; de a sokszor kedvező alkalom folytán a vagyon elleni cselekmények elkövetésére is hajlamosak lévén, mint ilyenek ellenőrzést is igényelnek s így ezek megismerése és a velük való gyakori érintkezés is a közbiztonsági szolgálat kezelése szempontjából szintén el- ödázhatatlan kötelesség.

Hogy ezen egyének jó és esetleges rossz befo- lyása és hatása a közbiztonságra mily jelentős, kiténik abból is, hogy ezek nyilvántartása és rö- vid jellemzése az örsökön a jegyzékkönyvecské- ben kötelezőleg el van rendelve.

Az ad. 1—2. pont alatt a gyárak körül szer- zendő helyi ismeretek tárgyalásánál megígértém, hogy a gyárak személyi ismeretét illetőleg az ezen ismeret pertraktálása alkalmával még kitérni fogok.

Mivel a 11/2. pont alatti személyeket illető- leg gyártulajdonosokról is szó van, ezekről az ismeretekről szólni itt tartom legalkalmasabbnak.

Azt már tudjuk, hogy a gyár- és bányatulaj- donosoknak a munkásságra a tőlük függő viszony- nál fogva is állandó és nagy befolyásuk van. Ez a közbiztonság, rend és nyugalom szempontjából nagy jelentőségű körülmény. A esendőrnek tehát a gyár- és bányatulajdonosokkal vagy azok meg- bizottaival, esetleg az üzemvezetőkkel az érint-

kezést felvenni elsőrangú kötelessége. De nemesak ezen egyénekké, hanem a munkások felügyelői- vel, az értelmesebb munkásokkal, a gyár- és bányatelepeken levő kereskedőkkel és koresmáro- sokkal is szükséges megismerkedni, mert csak így lehet a munkások és más alkalmazottak helyzetét, hangulatát és hajlandóságát igazán megismerni, idegen vagy külföldi munkások érkezését vagy távozását megtudni és bármily természetű káros mozgólódást (sztrájk) megakadályozni.

Tudjuk már, hogy a főmegnek akarata nincs, az a vele bánni tudó kezében egyszerű játékszer. Gyárak és bányákban különösen azokat kell meg- ismerni, hajlamaikat, jellemtulajdonságaikat, ha- zafias érzésüket kitudni, akik a munkásokkal bánni, azokat irányítani, lelkesíteni vagy károsan befolyásolni tudják. Ezek esendőri szempontból igen fontos személyiségek, velük az érintkezést fenntartani, hazafias érzésüket ápolni, a jóra ser- kenteni, de állandóan ellen is őrizni jól felfogott esendőri kötelesség, mert e fénykedések a munka folytonosságát és minden káros jelenség távoltar- tását biztosítani képesek.

Különösen meg kell ismerni az örökké elége- detlen, hazafiatlan, vörös eszméket valló felbujtó- kat. Ezek a munkások méltelói, megfélemlítői, terrorizálói, minden rend és fegyelem konok ellen- ségei, kik tehát semmi kíméletet nem érdemelnek és minden módon ártalmatlanná teendőek.

Ismerni kell továbbá a munkások pontos szá- mát s mint már fentebb is említettem, legalább általánosságban azok nemzetiség szerinti megosz- lását, hazafias érzését, viselkedését, elégtelenségét, esetleges kívánságait, hajlandóságait, mert a munkások kezelését, ellenőrzését és veszélyes rendzavarások meggátlását illetőleg ezek is mind igen lényeges tényezők.

ad 3. Az ezen szám alatt felsorolt egyének az ú. n. *veszélyes gonosztervek*. Ide sorolnak a *szokásos büntetettek* (közártalmuak) is, akik min- den kínálkozó alkalmat megragadnak arra, hogy büntetendő cselekményt kövessenek el és akik így a büntetendő cselekmények elkövetésében már mintegy megrögzödték. Ilyenek a különféle bün- eselekményekért (büntett és vétségért: rablás, betöréses és egyszerű lopás, súlyos testisértés, gyűjtogatás, sikkasztás, orgazdaság, csalás stb.) már több ízben büntetett egyének, továbbá a kó- bor cigányok, fegyveres esavargók stb.

A veszélyes gonosztervek, illetőleg szokásos büntetettek a rend és így a esendőr legmerészebb, legagyafurtabb, legesökönösebb ellenségei. Hogy a esendőr e megátalkodott gonosztervekkel szem- ben harcát eredményesen megvívni és azokat

sakban tartani tudja, azok ellenében többféle joggal van felruházva.

Joga van a csendőrnek ezen veszélyes gonosztevőknek, szokásos büntetéseknél ismert egyének ellen, ha az elfogás előtt menekülni igyekszenek, vagy az őrizet alól megszöknek — az előzetes felszólítás után — akkor is fegyvert használni, ha fegyvert nem is viselnek. (II. Szolg. Ut. 66. §. 4. p.)

Joga van a csendőrnek a veszélyes gonosztevőket, illetőleg szokásos büntetéseket büntetett vagy nem csupán pénzbüntetéssel büntetendő vétség esetén azonnal elfogni. (II. Szolg. Ut. 117. §. VI. a) és f) pontok.)

Joga van ezen elfogottakat tüstént meg is bilincselni. (II. Szolg. Ut. 36. §. c) pont.)

Joga van a csendőrnek ezen egyéneknél, minden bírói beavatkozás nélkül, ház- és személymozgást tartani. (Szolg. Ut. 120. §. d) és 122. §. 3. p.)

Kötelessége a csendőrnek ezen közártalmu egyéneket a prevenció szempontjából is állandóan és őberrel ellenőrizni. E végből házukba, lakásukba úgy éjjel, mint nappal és ahányszor jönnek látja, be is mehet, sőt be is hatolhat.

Kötelessége ezen egyének háza közelében gyakori lesállásokat tartani, összeköttetéseiket szemmel tartani, járásuk-kelésüket figyelemmel kísérni és másokkal kísértetni (besúgók), vagyoni gyarapodásukat igazoltatni stb.

Kötelessége a csendőrnek ezen veszélyes, közártalmu egyéneket a jegyzékönyvecskéjében pontosan nyilvántartani és minden jellemzésükre szolgáló adatot híven bejegyezni.

Szólottunk a prevencióról, ez — mint tudjuk — a közbiztonsági szerveknek, így a csendőrségnek is legfőbb feladata.

Prevenció nem egyéb, mint a törvénytöréseknek közbelépés által való megakadályozása. Ez igen nagy körültekintést és nagy őberséget igényel. A csendőrnek nagyon is nyitott szemmel és füllel kell járnia-kelnie, valamint következtető képességét a gyakorlati szolgálathoz helyesen alkalmaznia, hogy ezt az igen fontos feladatát eredményesen megoldhassa.

Nagy kérdés, hogyan akadályozzuk meg a törvénytöréseket. Ki láthat az emberek lelkébe, ki ismerheti gondolataikat és szándékaikat. Erre általánosságban azt felelhetjük, hogy a csendőrnek elsősorban azokat az egyéneket kell állandóan figyelemmel kísérnie, akik úgy a közre, mint egyesek élet- és vagyonbiztonságára veszélyesek, ártalmasak. Az őberségnek, körültekintésnek és ítélőképességnek itt jut aztán a legnagyobb szerep, mert ezek nélkül a veszélyt rejtő eseményekre való előkészületeket fel nem fedezhetjük.

A szokásos büntetéseknél gyanunk mindig lehet arra nézve, hogy részükre káros hatású esemény van készülébe, ha tehát a csendőr igyekszik ezeket személyileg és egyénileg a már írtak szerint kiismerni s lelkükbe látni, egyéniségeikből tetteikre és a cselekedeteikből viszont az emberekre következtetni, ha a csendőr őber, látó és halló, az ellenőrzésben megalkuvást nem ismerő, úgy őrskörlete a súlyosabb törvénytörésektől bizonyára mentesítve lesz; de ha a törvénytörésnek esetleg nem is lehetett elejét venni, úgy a csendőr a cselek-

ményekben megnyilvánuló különlegességekről, az eszközökből stb. szükséges emberismerete folytán megközelítőleg tudni fogja, hogy az észlelt bűncselekmény folytatását és bevégzését hol és kinél kell közbelépés által megakadályoznia, az előálló kárt és hátrányt mi módon kell enyhítenie.

Könnyebb megértés céljából e két utóbbi bekezdésben írtakat illetőleg lássuk az alábbi példákat:

A járőr az előírt módon ellenőrzi a veszélyes gonosztevőket, illetőleg a szokásos büntetéseket. Az egyik ilyen egyént késő éjjel teljesen felöltözve az ágyon találja. Ha nem közártalmu egyénről volna szó, talán fel sem tűnnék a dolog, de egy ismert gonosztevőnél ez már mindenestre gyanus körülmény. Itt a kibeszélés nem használható, a gyanus körülményre a nyomozás azonnal bevezetendő, részletes személy- és esetleg házkutatás tartandó. A zsebekben, eszmaszárbán, ágyban vagy egyéb helyütt esetlegesen előkerült ráspoly, véső, kalapács, álkulesok stb. bizonyára fényesen igazolni fogják, hogy a járőr őbersége és gyanakvása mily indokolt és a gyanus jelenségből vont következtetés mily helyes volt.

Ilyen gyanus jelenség, gonosztettekre való előkészület, tehát káros hatású események előhírnökei lehetnek még a szokásos büntetéseknél legfőképpen éjjel, tehát szokatlan időben: idegenek, gyanus egyének találása, lovaknak kocsiba befogása és útrakészen állása, a kocsin ásó, kapa, fejsze, dorong, vasrúd lelése stb.

A járőr az ellenőrzöttet úgy is találhatja, hogy ruhája, lábbelije, lova, szerszáma, kocsija túlságosan sáros vagy poros. A jelen esetben már nem a bűncselekmény megakadályozásáról, hanem folytatásának vagy a származott haszon értékesítésének megakadályozásáról, szóval az előálló kár, vagy hátrány enyhítéséről lehet csak szó. A nyitott szemmel dolgozó csendőr a bekövetkezett veszély fennállását itt nyomban észreveszi és a további károsítással szemben akadályozólag közbelép.

Egy bűncselekmény színhelyén az elkövetés módja és sejtett eszközei a nyomozó csendőrt gondolkodóba ejtik. Elméje hirtelen végigfut elsősorban természetesen az őrskörlet szokásos büntetésein és gyanus egyénein; — egyiknél megállapodik, mintha annak keze munkájára ismert volna. Talán száz esetben kilenvenszer esalódik, de ha tizszer a tettést logikus következtetéssel mégis sikerült el fogni, úgy személyi ismeretek gyűjtésére fordított ideje már is nem vesztett kárba.

Mikor mint hadapród próbacsendőr egy őrsön gyakorlati szolgálatot teljesítettem, egy ásás útján elkövetett kamrakifosztásról tettem panaszt. Az őrsparancsnokkal a helyszínére siettünk, hol a parancsnok rövid szemlélődés után, esodálkozásomra azt a kijelentést tette, hogy a tettes csak Halál Nagy Pál szokásos büntettes lehet. Reá ismer a keze munkájára.

Az eredmény fényesen igazolta is a feltevést. Halál Nagy Pál hasonló módon elkövetett bűntettért már börtönt ült és rossz szokásához híven megint csak így találta legegyszerűbbnek egy kisfüstölt disznósághoz jutni.

Medvigy Vilmos, a híres kasszafűró, kasszafűrást falbontás nélkül nem is tudott elképzelni. Akármilyen egyszerű is lett volna valamilyen üzlet-

vagy iroda ajtaját felfeszíteni, ő csak nagy ritkán tette meg. Inkaab a pince falat felbontva maszolt be a helyiségbe a kasszát megtúrni. A doktor kasszaturó, dr. Gyimesi ügyvejtőit, allandoan és következetesen olyképp dolgozott, hogy a kasszán sok apro lyukat turt egymás mellé, a lyukakat vékony, eies szerszámmal összekötötte, míg akkora rést kapott, hogy benyulhatott. A kasszaturók vezere, Endesz Arpad pedig éppen ellenkezőleg manipulált. O nem torekedett arra, hogy minél nagyobb rest vagjon a penzszekreney falaba. Megelegetett annyival, amekkorán egy hosszú hajlított dróttal be tudott nyulni és azzal húzta ki az ekszer-darabokat. Másik specialitása volt a zárt ajtóknak spargára kötött nadrággombbal teljes sérülés nélküli lenyitása. Endesz előtt nem volt zárt ajtó. Humeben egyszer, Budapestén háromszor, Nagyenyeden ugyancsak háromszor szokott meg a fegyházba. A nyomozó rendőrok persze jól ismernek e kasszaturó nagyságok megesontosodott praktikáját, csak a munkát kellett megismerni és mar is tudtak, hogy a tettést kiben keressek.

ad 4. Rendőri felügyelet alatt álló egyének azok, akiket a rendőrhadosag (főszolgabíró) bizonyos idore külön ellenőrzés alá helyez es ezen felügyelet gyakorlására a csendőrséget külön felhívja. Ilyenek ientnek a nemzetsegi izgatók, szocialista, illetve kommunista bujtogatók stb. Rendőri felügyelet alatt allanak a reitetelesen szabadságotl fegyencek is.

Minthogy a rendőri felügyelet alatt állók túlnyomólag a professzionista bűnözők osztályához tartoznak, az ad 3. pont alatt felsorolt személyekhez hasonlóan ezek személy- és nevszerinti megismerése, beható es állandó szemmelirtartása, ellenőrzése szintén elsörendű kötelessége a csendőröknek. Ezt a 11. Szolg. Ut. 27. §. 12. pontja kifejezetten elő is írja. A Szolgalmi Utasítás 117. §. VI. fejezet f) pontja ezen személyek elfogására, a 120. §. d) pontja hazuk, a 122. §. 3. pontja pedig személyük megmozgatására jogosítja fel a csendőroket, mi természetes is, mert a csendőrök a közbiztonság szempontjából annyira fontos ellenőrzést hatályosan aligha tudnak a különleges jogok nélkül foganatosítani.

A rendőri felügyelet alatt állók tartózkodási hely, viselet es életmód tekintetében külön rendőri szabályok alatt allanak, melyek megsértése súlyos következményeket szokott maga után vonni.

A rendőri felügyelet alatt álló, ezen felügyelet alá helyezése, illetőleg helységébe való megérkezése után 3 napon belül a területileg illetékes csendőr őrsön személyesen jelentkezni tartozik, amikor igazolványa láttamoztatik. Ezen jelentkezést időközönként megismételni az őrsparancsnok el is rendelheti, lakhelyét az őrs engedélye nélkül el nem hagyhatja, ha mégis megteszi, a Szolgalmi Utasítás 117. §. IV. pontja értelmében el is fogható. Henye, dologtalan, erkölestelen életmódot nem folytathat. Ezen egyének mikénti ellenőrzése es az őrsökön való előjegyzésére a szabályok, illetőleg kötelességek ugyanazok, mint az ad 3. pont alatti bűnözőkre megszabva van. A prevenció szempontjából e rendőrileg felügyelendő egyének őber ellenőrzése es az azokkal összefüggő káros kihatású jelenségek (lásd ad 3. pont alatti példákat) méltánylása éppen

olyan fontos közbiztonsági cselekmény, mint azt a veszélyes gonosztevőknel, illetőleg szokásos bűntetteseknel már ismertettem, mert hisz ezen egyének is azok kategóriájába tartoznak.

Általános tájékozásl röviden még megemlítem azt, hogy a fegyencek közül feltételes szabadságra azok bocsáttatnak, kik legalább 3 évi fegyházra vagy börtönre ítéltetvén, büntetésük kétharmadrészét, az életfogytig tartó fegyházbüntetésre ítélték büntetésük fiz évét kitöltötték, szorgalmasak es jó viseletűek, miáltal a javulásra alapos reményt nyujtanak. Ezen idő után a fegyencek a fegyházból (ilyen van Csonkamagyarországon: Vácón, Sopronban es Budapestén, a nők részére Márianosztrán) egyelőre csak a közvetítő intézetbe kerülnek (ilyen van Kishartán, de a váci es márianosztrai fegyintézetek mellett is van közvetítő intézet) hol a hosszú fogvatartás után kellő ellenőrzés mellett mintegy belekösztolnek a szabad életbe es a régi munkakörbe. Akik aztán a közvetítő intézetben a javulás reményét megerősítik — saját kérelmükre — feltételesen szabadságra bocsájtatnak, de csak akkor, ha büntetésük háromnegyed részét, az életfogytiglani fegyházra ítélték pedig legalább 15 évet kitöltötték. A feltételes szabadság a büntetés tartamába beszámít, az életfogytig tartó fegyházra ítélték 4 évet töltenek feltételes szabadságon, aztán büntetésük kitöltöttnek vétetik. (Btk. 44—48. §-ok.)

Az előjegyzés szempontjából még jó tudni, hogy valamely egyén feltételes szabadságra bocsátásáról a börtön vagy fegyintézet igazgatósága által — a kerületi parancsnokság útján — az illetékes őrs mindannyiszor értesítetik.

ad 5. Hogy gyanus egyének alatt kik értendők, az ezen pont alatt elég érthetően körül van már írva. Bövebb jellemzésükül még megemlítem, hogy ide sorolnak azok is, akik vagyonukkal es keresetükkel arányban nem álló költekezésükkel, folytonos tivornyázásukkal es hirtelen meggazdagodásukkal gyanut keltenek, továbbá különböző vagyon elleni cselekmények elkövetésével már több ízben gyanusított, esetleg vizsgálati fogságot is szenvedett, de tárgyi bizonyítékok híján szabadon engedett egyének.

Egy faluban a falusi böllér sokkal vigabb, költekezőbb, tivornyázóbb életmódot folytatott, sokkalta jobban ruházkodott, mint szerény mesterségéből folyó keresete ezt megengedte volna. Az őrs őber csendőreinek ez szemét szurt, a túlságos sok pénz eredete után kutatni kezdtek es a vig, könnyelmű böllérben egy rablógyilkost sikerült leleplezniök.

Ezen gyanus egyének — éppen úgy, mint a 3—4. pont alattiak — káros hatású cselekmények előkészítésében mindig fondorkodnak, vagyis a közre, rendre, az élet- es vagyonbiztonságra mindig veszélyesek es ártalmasak, tehát név es személy szerinti megismerésük, hajlamaik, szokásaik, összeköttetésük, vagyoni helyzetük stb. iránti beható tájékozódás, gyakori es fáradságot nem ismerő ellenőrzésük éppen oly fontos az őrskörlet közbiztonságára, mint a II/3. 4. pont alatt megnevezett egyéneknel ez már kifejtve es példákkal megvilágítva van.

Az ellenőrzés gyakorlásánál a csendőrnek itt nincsenek ugyan olyan messzemenő jogai, mint a

veszélyes gonosztevőknél (közértalmuak, szokásos büntetéseknél), de a gyanus egyének háza, lakása közelében alkalmas helyen és időben tartott leszállások, barátkozásaik, vagyoni javulásuk figyelemmel kísérése és megbízható lakosok (szomszédok, besúgók stb.) általi kísértetése is egyaránt meghozhatják a kívánt eredményt.

A gyanus egyénnel szemben a csendőrnek őbernek, körültekintőnek, óvatosnak és az észlelt állapotokból következtetni tudónak kell lennie, ha azt akarja, hogy őrskörlete állandó tolvajlások színhelye ne legyen és hogy a kis gazemberek nagy gonosztevők ne fejlődjenek. Ezt célozza az a rendelkezés is, amely az ilyen egyéneknek a jegyzékkönyvecskéken való előjegyzésére vonatkozik.

Ha a csendőrök a kis gazemberekkel már semmi módon nem bír, tegyen indokolt jelentést a főszolgabírónak és kérje azok rendőri felügyelet alá helyezését, minek megtörténte után nevezettekkel szemben jogai és kötelességei oly mértékben szélesbülnek, mint a II/3-4. pont alatt már szemléltetővé tettem.

Ad. 6. Az ide sorolható egyének lehetnek a vérengzők, verekedők, korhelyek, munkakerülők, vallásgyűlölők, hazafiatalnok stb. Ezek környezetükre a legzüllesztőbb kihatással lehetnek, ezek önmaguk és gyermekeik erkölcsi mivoltának sírásói, később gonosztevők és gonosztevőket nevelők. A fiatalok (12-18 éves egyének) látva a rossz példát, minden benyomás iránt érzékeny lelkületűknél fogva, csakhamar azok követőivé, iskola-, templomkerülőkké, csavargókká, vallásgúnyolóká stb. válnak.

A csendőrségnek nem szabad tűrnie, hogy a rend, csend és közbiztonság javát szolgáló jó erkölcsök szemelattára zülljenek le, hanem a jó erkölcsöket veszélyeztető ilyen egyéneket megismerni és számon tartani, jóakarátú oktatással és intelemmel a rendes, tisztességes útra terelni kell, ha pedig a jó szó már nem használ, úgy a jó erkölcsök helyreállítása, illetőleg a züllésnek indult fiatalok erkölcsi nevelésének biztosítása végett a közigazgatási hatóságnak haladék nélkül jelentést kell tenni.

Ad 7. Csavargó-nek nevezzük azon keresetrelt munkaképes egyént, aki munkakerülésből csavarog vagy egyébként munkakerülő életmódot folytat (1913: XXI. t.-c.).

(Folytatjuk.)

Vetésforgó-rendszer a közgazdálkodásban.

Irta: KISS ERNŐ százados.

Az ország szűkös anyagi viszonyaira való tekintettel a többtermelés fokozása elsőrendű gazdasági érdek. Természetszerűleg teljes mértékben áll ez a csendőrök birtokában levő kertekre is, amelyekből az őrsök egy bizonyos tervszerű termelési rendszer betartása mellett sokkal többet volna képesek kilozni, mint, ha a kihasználás tervszerűtlenül vagy épen minden szakértelem nélkül történik.

Miután tudom, hogy az őrsökön a kertészkedés iránti kedv és érdeklődés általában megvan, a közgazdálkodásoknak óhajtok szolgálatot tenni azzal, hogy az alábbiakban egy, a geszti őrsön ki-

próbált és jónak bizonyult termelési rendszert ismertetek. Meg vagyok győződve róla, hogy az alábbiak pontos betartása mellett minden őrs el fogja érni azt a szép anyagi eredményt, amelyet ezzel a rendszerrel a geszti őrs elért.

Az általam elmondandókat úgy igyekszem könnyebben megérthetővé tenni, hogy egy sablonszerű mintát is ismertetek. Ezt a mintát könnyű lesz minden őrsön — az alapelvek fenntartása mellett — a helyi viszonyoknak megfelelően módosítani, változtatni.

Minta: a geszti őrs 800 m² nagyságú konyhakertjének beosztása. A kert egy út (3) által két részre van osztva, a kert két fele (táblája) A.-val és B.-vel van jelölve. Az út mentén a két táblát egy-egy 46 cm. széles szegélyágy szegélyezi (a rajzon 1. és 2.-vel jelölve). Az A. tábla 26 darab 9 méter hosszú és 1.25 méter széles ágyra van osztva, kihasznált területe 310.9 m². A B. tábla 8 ágyra van felosztva, melyek a rajzon római számokkal (I.—VIII.-ig) vannak megjelölve.

Az első évben az A. tábla bevetése a következő volt:

1., 2., 3., 4. (frissen trágyázott) ágyak: közepesen sorba vetve egy sor uborka, jobbról és balról egy-egy sor mellékvetemény (saláta és retek). A mellékvetemények arra az időre, mikorra az uborka fut, kikerülnek és így az uborkának útjába nem állanak. A többi valamennyi ágy két év előtti trágyázás s azokba a gyökérfélék kerülnek 5., 6., 7., 8. ágy: sárgarépa; 9., 10., 11.: petrezselyem; 12.: pasztinák; 13., 14., 15., 16.: duggatott vöröshagyma; 17.: fokhagyma; 18., 19., 20.: korai cukorborsó; 21., 22., 23.: késői cukorborsó; 24., 25.: vajbab; 26.: évelők (tárkony, metélő hagyma, tormá).

Az 1. szegélyágy belső oldalán méteres távolságban paradicsom és körtepaprika van, előtte egy sor karalábé és végül a főút szélén saláta.

A B. tábla bevetése az első évben:

I. melegágy, 6 darab 180×150 cm. ablakkal, melyből három ablak palántanevelésre, három ablak pedig korai termelésre van felhasználva. A II. paradicsomágy egyméteres sor- és tőtávolságra ültetve, minden fészek között egy-egy vajbab-vetéssel. III. nyári káposzta-, karalábé-, kelkáposzta- és karfiolpalántával van beültetve (a palánták a melegágyban lettek nevelve). IV. tök, fészekbe ültetve, egy-egy paprika melléknövénnyel.

Az I.—IV. ágyak frissen trágyázottak, az V. ágy egy év előtti, a VI.—VIII. ágyak két év előtti trágyázással bírnak.

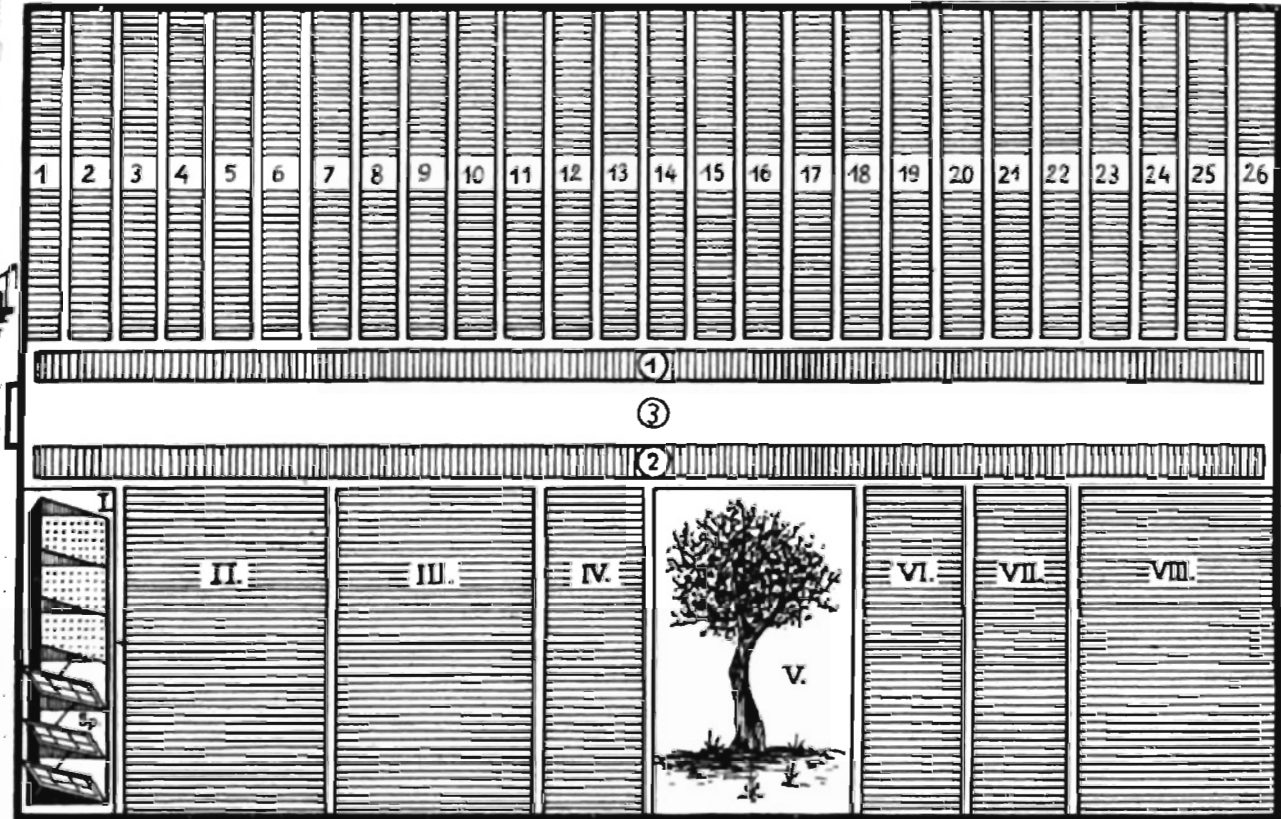
A VI. ágyba korai burgonya, a VII. ágyba mák, a VIII. ágyba téli burgonya jön, ritkán vetett csemegetengerivel.

Az V. ágy gyümölcsfával ritkán be van ültetve és téli babbal, téli borsóval és lencsével van sorban és fészekben bevetve.

A 2. szegélyágy épen úgy van bevetve, mint az 1. szegélyágy. Sp. a melegágy és a kerítés közötti spenót.

Miután konyhakertünket az első évben így bevetettük, most arra kell törekednünk, hogy a következő években helyes vetésforgót alkalmazunk, mert a konyhakerti növényeket egy-és ugyanazon helyen hosszabb időn át nem természetelt növények — bármennyire trágyázunk is a

A TABLA

B TABLA

földet — elsatnyulnak, minőségileg és mennyiségileg is gyengébb termést adnak, vagyis „talaj-únotta” válnak. De a növények változtatása nélkül azok ellenségei (rovarok) is igen elszaporodnak, azért az egyényári növényeket évenként, az évelőket pedig 6-8 évenként más-más területre kell telepítenünk. Ezáltal a növények elosztásában egy bizonyos körforgásszerű, rendszeres váltakozás keletkezik, amelyet röviden „vetésforgónak” nevezünk.

A forgórendszerrel segítségünkre van az egyes növények talajigénye is. Az egyik növény frissen trágyázott talajt igényel, míg a másik a trágyás, de nem frissen trágyázott talajt szereti, sok növény pedig minden trágyázás nélkül is jól megterem. Figyelembe véve tehát ezt, valamint azt a körülményt is, hogy az istállótrágya hatása három évre terjed, a konyhakerti növényeket három részre osztjuk, vagyis hármas váltórendszerrel gazdálkodunk.

A 2-ik évben tehát az A. tábla a következő lesz:

1., 2., 3., 4. ágyak: vöröshagyma, retek- és saláta melléknövénnyel; 5., 6., 7., 8. ágyak (frissen trágyázva): uborka, korai spenót melléknövénnyel; 9., 10., 11. ágyak: sárgarépa; 12., 13. ágyak: petrezselyem; 14., 15. ágyak: pasztinák; 16., 17. ágyak: fokhagyma; 18., 19., 20. ágyak: korai cukorborsó; 21., 22., 23. ágyak: késői cukorborsó; 24., 25. ágyak: spenót.

Az 1. szegélyágyba, mely trágyázandó, paprikát kell ültetni, előtte egy-egy vajbabbal.

Ugyanczen évben a B. tábla:

II. korai burgonya, III. mák, IV. dinnye (fészektrágyázással), V. káposztafélék palántáival és frissen trágyázva, VI. (frissen trágyázva) tök, melléknövénnyel magzöldség, VII. (két év előtti trágyázás) burgonya csemegetengerivel, VIII. (frissen trágyázva) dinnye, közötte paradicsom.

A 2. szegélyágy épen úgy ültetendő be, mint az 1.

A 3-ik évben az A. tábla a következő:

1., 2., 3., 4. ágy: sárgarépa; 5., 6., 7. petrezselyem; 8. pasztinák; 9., 10., 11., 12. ágyak (frissen trágyázva): uborka, ritkán ültetve, nyári káposzta-szegéllyel; 13., 14. ágyak (frissen trágyázva): spenót; 15., 16., 17. ágyak: korai cukorborsó; 18., 19. ágyak: vajbab; 20., 21., 22., 23. ágyak: vöröshagyma; 24., 25. ágyak: fokhagyma; 26. ágy: évelők, megtrágyázva és a szükség szerint pótolva.

Az 1. szegélyágy: paradicsom fészektrágyázással és salátaszegéllyel.

3-ik év, B. tábla:

I. melegágy körül (Sp.) uborka és paprika; II. télibab és magzöldség; III. korai burgonya; IV. paradicsom, vajbab-melléknövénnyel; V. téli burgonya; VI. (frissen trágyázva) káposztafélék; VII. mák; VIII. (frissen trágyázva) káposztafélék, tök.

A 2. szegélyágy ugyanúgy, mint az 1.

A 4-ik évben úgy, mint az elsőben, az 5-ik évben úgy, mint a másodikban stb.

Az egész vetésforgónál szem előtt kell tartani azt, hogy mindig a legrégebben trágyázott földet trágyázzuk s így azután a növények igényeinek

(friss, egyéves, kétéves trágyázás) figyelembe vétele mellett szinte magától alakul ki a hároméves rendszer, amely után a többi évek rendszere már szablonyszerűen következik.

Ha az ember a konyhakertből még többet akar kihozni, akkor úgy is gazdálkodhatik, hogy például a későn kiültetendő növények előtt előterményt termel, amely akkorra, mire ültetni kell, beérik. Ilyenek pl. a saláta, spenót stb. Hasonlóképpen utóterményt is lehet ültetni, pl. a zöldborsó után uborkát, babot, téli retek, spenót stb.

Az okszerű gazdálkodásnak főfeltétele végül az, hogy az örs tagjai konyhakertjüket maguk munkálják meg, mert ha még egy kis konyhakert megmunkálására is napszamosokat fogadnak, akkor sok haszonra bizony nem számíthatnak.

Emlékezés.

(Folytatás.)

Hát valami oknak, t. képviselő úr, mégis kell lennie? És a képviselő úr mégis elmondja előbb, hogy jobbak voltak, de ennek nem a csendőrség az oka, utóbb pedig — amire még vissza fogok térni, — hogy Erdélyt alapul venni nem lehet, mert ott a szabad intézmények már évtizedek óta meg voltak semmisítve.

Különbözéshez volna azok után, amiket a képviselő úr elmondott, a dolog lényegére, szorosán a tárgyhöz tartozólag szólni, mert igen kevés az, amit a tárgyra vonatkozólag felhozott; de annyit mégis meg kell jegyezni, hogy a csendőrség fegyelmi ügyeiben igenis a honvédelmi minisztérium alá, minden egyebekben pedig, vagyis szolgálati ügyeiben a polgári igazgatási hatóságok alá tartozik. A csendőrség — amint ezt mindazok, akik a dolgot gyakorlatilag ismerik, igen jól tudják — esküjénél és kötelességénél fogva tartozik nem a belügyminiszternek, de egyes szolgabíráknak is a saját hatáskörükben hozzá intézett rendelkezéseit teljesíteni. Midőn ez megtörténik, igenis megfelelhet a vidéki érdekeltiségnek. És midőn ez így van, midőn minden irányban a magyar kormány rendelkezésére áll a csendőrség, akkor azzal állani elő, hogy a csendőrség a közös hadseregnek tagja, hogy a csendőrség a hadügyminiszter alá helyeztetik, egyáltalában nem lehet.

Egyébiránt, igenis Erdélyben a megmaradt csendőrség a hadügyminiszter alá volt helyezve hosszabb ideig és az a különös — megjegyzem, hogy azon időben az alkotmányosság szempontjából nagyon megtámadható volt az intézmény, meg is támadatott sokak által, úgy hiszem magam által is — de épen az a furcsa, hogy — nem hiszem, hogy emlékeztem eszaljon — hogy épen én voltam az a szerencsés, aki most kerülő úton mindent megteszek, hogy a csendőrséget megteremtve, a hadügyminiszter alá rendeljem, én voltam, akinek — nem mondom, hogy az elődelim által már meg nem kezdett tárgyalások alapján — de sikerült ezen viszonyt megváltoztatni és Magyarországon a csendőrséget a hadügyminiszter alá kivéve, a magyar honvédelmi — és belügyminiszter alá helyezni. No hát, t. képviselő úr, ha azt, ami ott volt, igyekeztem és sikerült onnan kivenni, talán mégis nagyon is messziről előhozott granaditást azt mondani, hogy ami sohasem volt ott, azt most oda akarom vinni.

Különbözés, t. Ház, azt sohasem mondtam, nem mondom most sem, hogy a csendőrséget nem lehetne más úton is rendezni. Lehet, de viszont azt tartom, hogy ha Magyarországon valamelyik részben egy szervezet célszerűnek bizonyult, akkor sokkal helyesebb dolog ugyanazon szervezettel javítani a viszonyt Magyarországon többi részében is, mint máshonnan hozott mesterséges experimentációkat megkísérteni. (Helyeslés jobbfelől.)

Azokra, amelyeket a képviselő úr, azon borzasztó képet festve, hogy fogják Budára hozni a csendőrséget, és hogy fogják a tanukat felhozni, lehet, ha szükséges, az illető ú-nál fogok felszólalni. Egyet már most kívánok megjegyezni és az az egy az: és itt — ismétlem, az

életre, a gyakorlatra, nem teoriára, nem suppositóra hivatkozom — hogy tudomra legalább a miatt, hogy csendőr, ha hibázott, kellően meg ne büntetett volna, vagy hogy a megbüntetés akadályokba ütközött volna, tudomra legalább az elmúlt 14 év alatt eset elő nem fordult. Ahol tehát a gyakorlati élet már megmutatta, hogy a létező szerint bonyodalmak nem támadnak, ott hiábavaló munka mesterségesen megfeszített ésszel, lehető bonyodalmaknak rejtendő lefesteni. (Helyeslés a jobboldalon.)

De nem fásaszom továbbra a t. Ház figyelmét. A szükség, javítani a közbiztonsági viszonyainkat, ez, mondhatom, általános érzet az országban, ez tette kötelességem a törvényjavaslatnak beadását. (Helyeslés jobbról.) Beadtam azt azon alapon, beadtam tisztán Magyarország alkotmányos kormánya alá helyezve a szervezendő csendőrséget. (Helyeslés jobbról.) A törvényjavaslatban indokolva van az is — és ez ismét a vidék helyzetének szembevetését tanúsítja —, hogy a szervezésnél azokra, akik a vidék ügyeivel ismeretek, figyelem fordítassék. Epen ezért részemről visszautasítok minden alkotmányos, vagy szabadság, vagy egyenlőség szempontjából felhozott vádakot és ajánlom ezen törvényjavaslatot elfogadás végett annnyival inkább, mert az egyenlőséggel itt legfeljebb is csak annyiban jöhetünk összeütközésbe, amennyiben ez minden hatóságnál előjöhét, amennyiben a hatósági személy, a legalsóbb és a legmagasabb a maga hatósági körében ki van véve az egyenlőség alól; mert abban ő rendelkezik és parancsol, míg a többi engedelmeskedik. Ajánlom a törvényjavaslatot elfogadás végett.

Zay Adolf: T. képviselőhöz! Mielőtt magára az előtűnk fekvő törvényjavaslatra nézve igénytelen nézetemet elmondanám, méltóztassanak megengedni, hogy az előttem felszólalt Szederkényi Nándor t. képviselő társammal jóakarattal egy kicsit foglalkozzam. Én ösztönöz megvállva, nem is csodálkozom, hogy az előttem felszólalt t. képviselő úr a javaslatban szemben ellenkező álláspontot foglal el. (Zaj. Halljuk!) Hisz az rendszere, hogy a közzabadság veszélyeztetését minden olyan intézményben látja, mely az állami erőnek, a köz-igazgatási gépezetnek szervezését, reformálását és megszilárdítását előzoza. (Zaj. Halljuk! Elnök cseppet.)

En már elvileg egészen más állásponton állok. Én nem a szabadságnak, hanem a renddel párosult szabadságnak vagyok híve és azon vagyok, hogy az állami rendet minél előbb meghonosítsuk minálunk is.

A t. képviselő úr, nem tudom, hogy bennünket-e, vagy talán a házban kívül levő embereket az által akarja tájékoztatni, hogy rendkívüli állapot meghonosításáról szól akkor, amikor a rendőri szolgálat rendszeresítését akarjuk. Hát a rendőri intézmény, a rendőri szolgálat csakis rendkívüli állapot, csakis az ostromállapotban szokásos-e? Én nem tudom, mivel fogja indokolhatni és mentheti a t. képviselő úr ezen nagy hangzatos szavakat, hogy ez által rendkívüli állapot fogna meghonosítani. Nem céloz ezen előtűnk fekvő törvényjavaslat semmi másra, mint azt, hogy a rendőri szolgálat jobban rendszeresíthessék.

De a t. képviselő úr azt mondta, hogy csakis katonai államokban szokásos, hogy katonailag szervezett rendőrség rendszeresíthessék.

Erre nézve a t. belügyminiszter úr felvilágosítást nyújtott a t. képviselő úrnak, amennyiben azon országra utalva, amely mellett talán a t. képviselő úr rajong, t. i. Franciaországra utalván, konstataulta, hogy ott a rendőrség szintén katonailag van szervezve. A magam részéről hozzáteszem, hogy csakis katonailag, amennyiben Franciaországban csakis a hadügyminiszter alá van rendelve és nem egyúttal a belügyminiszter alá is, amint az nálunk tervezetik: tehát szabad- elvűbben tervezetik nálunk a rendőrség szervezése.

De nézzünk egy más államra, mely a t. képviselő úr egyik barátjának, Helfy Ignác képviselő úrnak ábrándjai közé tartozik s a hova az önök vágyai vándorolnak naponként: nézzük Olaszországot. Hogy van a rendőrség ott szervezve? Csak katonailag a karabiniéri intézményben, anélkül, hogy szükségesnek tartaná akár Helfy Ignác, akár Szederkényi Nándor képviselő úr Olaszországot akár ostromállapottal, vagy akár-mivel vádolni. De más hangzatos szavakat is hangoztatott Szederkényi Nándor képviselő úr, azokat t. i. hogy a katonailag szervezett csendőrség a jogállam botrány-

köve. Ha a Házon kívül tétetnek e nyilatkozat, talán megeshetnek azon baj, hogy el is hiúne valaki, itt azonban a Házon belül hiszi el senki. E Házon kívül igenis elhihetnék és az a gyöngébbek fejében eszmézetart szülhetne. Mit én nagyon sajnálnék, épen a jogállam érdekében. En kénytelen vagyok kijelenteni, hogy egy katonailag szervezett, csupán közbiztonsági célokra alkalmazott, az inculpata tutela korlátai között mozgó rendőrséget nem botránykövnek, hanem sarkkövnek tartom minden rend- és jogállamnak.

T. Ház! Új intézményt akarunk meghonosítani Magyarországon, melynek mintája Erdélyben már kétféle kiállta a próbát. Minők voltak ezelőtt — hogy Erdélynek már békét hagyjunk — a viszonyok Magyarországon? Hősi alakok voltak itt a szegénylegények, rokonszenvezett velük a lakosság, a költők és regényírók magasztalák őket és a pandurok nem ritkán osztozkodtak velük. Lev volt ez — amint egy híres regényíró, h. Főtös József leírta — 1848. előtt. És vajon 1848. után valami lényegesen változott ez az állapot? Nemigen! Különbözés nem fordult elő Magyarországon törvénykönyvben rendkívüli hitelek — minő célra? az ország némely részében rendkívüli mérvben veszélyeztetett közbiztonság érdekében.

Néhányszor tehát kénytelen volt maga az országgyűlés még a hatvanas, sőt a hetvenes években törvénybe iktatni, hogy a közbiztonság Magyarországon nagyobb mérvben veszélyeztetve van. Csaknem naponta stáriumot kellett hirdetni; Szegedre kir. biztost kellett küldeni, hogy rendezze a közbiztonságot s úgy hiszem, hogy nem a múltban, hanem még a mai időkben történt Rózsa Sándor utolsó hőstette, hogy Szeged város közelében kirabolta az egész vasutat.

Úgy hiszem t. Ház, hogy ily viszonyokkal szemben, amelyek minket, mint a brigantagió érdekes és regényes országát tüntetnek fel, régen ideje lett volna már gondoskodni arról, hogy a mi közbiztonsági viszonyaink kellőleg rendeztessenek, úgy, hogy mi megfelelhessünk azon kötelességnek is, amelyek az európai civilizált államok közé való belézés folytán tőlünk követeltek.

Azon t. képviselő urak, kiknek nem volt alkalmuk a csendőrségi intézményt saját tapasztalataikból ismerni, talán téves nézetük van a csendőrség viszonyairól a népséggel szemben; talán azt hiszik, hogy a csendőr, mint a zsarnokság lakója tűnik fel? Korántsem, sőt ellenkezőleg, biztosíthatom a t. képviselő urakat, hogy Erdélyben a csendőrség rokonszenves, köztisztelőben álló alakok. (Mocsáry Lajos közbeszó: Csak a szászoknál!) Én sajnálnám, ha úgy volna, mint Mocsáry Lajos képviselő úr célszerűnek találta közbeszólni, mert avval konstatalná, hogy a többieknek van okuk félni a csendőrségtől. Azok természetesen nem rokonszenveznek vele, akiknek szándékuk és hajlamuk van a törvénnyel összeütközésbe jönni, de én nem merem azt állítani, hogy Erdélyben csakis a szászok lovatnak azok, kik a törvényt szívóikön hordják, a többiek pedig nem.

T. Ház! Volt szerencsém állítani, hogy Erdélyben igenis minden tisztességes és törvényt tisztelő ember előtt a törvénynek őre, a rendőri végrehajtó hatalom közege, a csendőr rokonszenves, tisztelőben álló alak és kérdem: ezel szemben mi a pandur? A hatalomnak vak eszköze. A pandurnak nincs szolgálati utasítása és hagyománya, vagy talán igen is személyes hagyománya van s egyáltalában nincs azon iskolázottsága és képzettsége, mint a csendőrnek. A pandurra hármint ráparancsolhat a szolgabíró, a csendőrről nemigen, mert annak a zsebében van a szolgálati utasítás, remonstrálhat és azt mondhatja: ez nem tartozik tisztemhez s a rendelkezést nem fogadhatom el. Mutassanak nekem egyetlen egy esetet, melyben pandur így járt volna el.

En a csendőrben értelmes, kötelességérző, szolgálati utasítás óre alatt álló, céljának tökéletesen megfelelő közbiztonsági közeget látok s azért igen célszerűnek, üdvösnek találom, hogy nem csak Erdély, hanem Magyarország többi részei is boldogíttassanak ezen intézményben.

Igaz, t. Ház, hogy a katonailag szervezett rendvöd, ha a maga céljának meg akar felelni, nagyon hatályos, nagyon éles eszköz és fegyver. Belátom azt én is.

Hogy tehát ne ártson az ártatlannak, gondoskodni kell arról, hogy kellőleg vonassék körül a kellő

korlátokkal; gondoskodjunk arról, hogy ezzel a különösen politikai, kormányzati intézménnyel visszaélni ne lehessen; gondoskodjunk arról, hogy miután miánk nem létezik allami alaptörvények, amelyek a személyes szabadságot biztosítják, ezen törvény keretében, vagy ezen törvényből kifolyólag kellő garanciák hozassanak az iránt, hogy ezzel az intézménnyel visszaélés ne lehessen. Erre nézve a Ház ezen oldaláról majd a részletes vitában indítványok fognak tétetni az alkotmányos szabadság biztosítása érdekében. Kérem önöket is, támogassák ezeket, de ne vegyék el az intézmény élet, mert különben hasznavehetetlenné válik.

Ezen törvényjavaslat már a címében és azután az első §-ban tisztán arról szól, hogy a rendőri szolgálat miképp szerveztessék. Tehát csakis rendőri szolgálatról szól és nem a rendőri hatóságról. Nem akarja azt jelenleg rendezni, hogy ki bírjon rendőri hírszolgálat: erről nem szól, tehát az én felfogásom szerint érintetlenül hagyja a jelenleg fennálló szabályokat és törvényeket. Szól csakis a rendőrségnek végrehajtásáról a rendőri szolgálatról. A rendelkezés — az indokolásban benne van — illetni fogja továbbra is azokat a hatóságokat, amelyek jelenleg illet, t. i. a megyei hatóságokban az alispánt, a szolgabíró, a városokban pedig a tanácsot, a községekben, amennyiben ott is rendőrségi hatóság létezik, a községi előjáróságot. Ebben látom én a csendőrség helyi jellegének a fenntartását. Hát azok, akik rendezni fogják ezzel az eszközzel, ezzel a szolgálati szervezettel, maradnak felfogásom szerint a jelenlegi ténnyek, úgy, hogy nagyon furcsa állítás volt Szederkényi úrtól, hogy a kormány ezen javaslata által nemcsak a közigazgatási, hanem a kormányzati rendszert is katonává akarja tenni. Hogy a kormányzati rendszer minő változást szenvedne ezen javaslat által, az előttem megfoghatatlan dolog; de ismétlem, ez nagyon hangzatos frázis kiféle és ez a t. urak régi taktikája. Ha jelen volna a t. belügyminiszter úr, amint ezt talán mégis jogosan lehetne tőle megkövetelni, egy általa beértesített javaslat tárgyalásánál, amely javaslat általa igen fukar, néhány sorban indokoltatott és ha eziránti — talán — kötelességének szíves volna megfelelni, kérdést intéznék hozzá e tekintetben.

Igy nem marad egyéb hátra, mint eziránti kérdésemet a részletes tárgyalás alkalmára halasztanom, amidőn talán kegyes lesz részt venni a tanácskozásban.

Most még engedje meg a t. Ház, hogy a helyzet illusztrálására egy adomást hozzak fel, melynek a legjava az, hogy szóról-szóra így történt, amint lesz szerencsém előadni. Volt a mult országgyűlésnek egy erdélyi tevékeny, buzgó tagja, ki természetesen, mint a polgári szabadság előharcosa szerette magát feltüntetni, aki szükségesnek találta, hogy a Házban az erdélyi rendőri intézményt támadja meg, mint a zsarnokság Isten tudja minő eszközet. Talán szabad lesz nevéit is megmondanom: Makray. Ő itt a Házban nagyon kardoskodott az erdélyi csendőrség ellen, mert azt hitte, hogy ez szabadelvűségének és alkotmányos érzelutének szükséges postulatuma. És mit tett ő, mikor hazament Hunyadmegyébe Pesthes községbe, ahol birtoka volt? Ott kissé megzavarodott a közbizalom s ő rosszul érezte magát a szabadsági jogok teljes birtoka mellett és felment Kolozsvárra az akkori királyi biztoshöz, Péchy Manó gr. t. képviselőtársunkhoz s kérve kérte őt, hogy az istenért adjon neki csendőri állomást Pestheare, mert neki máséé vége van. Én hiszem és reményelem, hogy azon képviselőtársaim, kik jelenleg itt ellenzik a csendőri intézményt, majd később, mint Makray, ki fognak józanodni azon téves nézetből, hogy a csendőr a polgári személyes szabadságot, vagy Isten tudja minő alkotmányos jogot veszélyeztetné. Nem veszélyeztetni, hanem biztosítja. (Tiszta Kálman a teremben megjelenik.)

Az előadottak folytán még csak egy kérdést vagyok bátor felvetni. Igaz, hogy e törvény által a rendőri végrehajtási szolgálat szabályoztatik; de kérdés, hogy ezen törvénnyel azoktól, akik eddigi rendőrhatalommal bírtak, a végrehajtó közeget elvenni nem akarják-e? mert a csendőrség mellett is van szükség a városi kapitány-nak bizonyos személyekre, akik a vásári és közrendészeti, egyszóval a helyi policia teendőit gyakorolják.

Meg vagyok róla győződve, hogy a városoknak meg kell hagyni a jelenlegi rendőroket, mert technikai szempontból lehetetlen ezeknek a teendőit a csendőrség által végezteni, de a csendőrség száma sem volna erre elég. Felteszem a kormány iniciációjáról és a javaslat céljáról, hogy nemcsak az eddigi rendőri hatóságokat, hanem a városi rendőrségi teendőket fogantató közegeket is fenntartja. Miután erre nézve kérdést a belügyminiszter úrhoz intézni bátor voltam, legyen szabad még egy megjegyzést tennem. Én üdvözlöm e törvényjavaslatot, mint a rendőri szolgáltatnak célszerű és helyes szervezését, de csak azt sajnálom, hogy a t. miniszter úr, aki sovány indokolásában közbiztonsági viszonyaink hiányait mint olyan köztudomású, oly nótorius dolgot állítja oda, hogy nem is tartja szükségesnek eziránt bővebb indoklást adni, csak akkor jutott arra a meggyőződésre, mikor ezt a törvényjavaslatot benyújtotta. Hát csak akkor ismerte-e meg a mi rendőri viszonyainkat?! Ugy hiszem, nem; a viszonyok ép úgy, vagy talán még egy kicsit rosszabbak voltak épen akkor, midőn a belügyminiszter úr 1875-ben átvette tárcáját. 1875-től fogva egész mostanig, tehát majdnem 6 évig láttam és türtem ő ezen ki nem elégitő rendőri és közbiztonsági viszonyokat. Igen sajnálom, hogy korábban nem jutott azon üdvös ötletre, hogy azt az intézményt, amely az ország egyik részében megvolt, egyszerűen átvállalja az ország másik részére; mert ily törvényjavaslat szentesítése talán nem került volna egy egész órába.

Csak sajnálatomat fejezhetem ki, hogy azt az órát a belügyminiszter úr nem volt szives 6 évvel ezelőtt szentelni a közbiztonság ügyének. Egyébiránt, amint mondtam, a jelenlegi törvényjavaslatot, mint a rendőri szolgálat kellő, célszerű, helyes szervezését, teljes készséggel a részletes tárgyalás alapján elfogadhatom.

Orbán Balázs: T. Ház! A Bachrendszer legmérévebb ellentéte volt az alkotmányosságnak; felkarolta az az önkényuralomnak minden régebb és újabb hatalmi eszközeit, hogy a magyar nemzetet visszariassa az állami létnek még csak gondolatától is.

A vérbe fejtött és 18 évig gyötört nemzet örömrivalgásban tört ki, midőn 1867-ben a koronázott király esküvel, a törvényhozás nagy zajjal hirdette az alkotmányosság visszaállítását. A boldogságban tomboló nemzet hitte, hogy tenger szenvedései után szebb és jobb napok következnek.

Rég eltűntek szép reményeink, hisz hirhedt alkotmányosságunk csak névleges és látszólagos, mindaz, mit az abszolútizmus a mi romlásunkra behozott, ma is egész teljében virágzik nálunk, még hivatalnokai sem távoztak, itt élnek, nyugdíj élveze. Az abszolútizmus minden sorvasztó intézkedése nemcsak megmaradt, hanem még természetesebbé tette; az adók, illetékek, bélyegterhek megkétszereződtek, az adóprás foklétesítetett, a Bach által behozott monopóliumok mind fenntartatnak; ma is elrohasztják a dőhányt, a különbség csak az, hogy kétszer oly drágán mérnek. Meg vannak a házaikban mindent felkutató fiánok, s hogy semmi se hiányozzék abból, ami egykoron undorral töltötte el a nemzetet, most a mindenhatóságra törő miniszterelnök úr vissza akarja állítani a Bach rendszer leghatékonyabb vak eszközét, a muszka mintúra szervezett Gend'armeriát.

Azt mondja a belügyminiszter úr indoklásában, hogy saját meggyőződésük kívül egyes törvényhatóságok is sürgették a közbiztonsági szolgálatnak az állam általi szervezését, s hogy az célszerűen csak katonai fegyelem alatt szervezhető.

Nem tudom, hogy melyek lehettek az ezt kérelmező törvényhatóságok; de miután a belügyúr az egyes jelzőt használja, úgy vélem, hogy nagyon kevesen lehettek; de ha többen lettek volna is, azok bizonyosan nem úgy contempláltak, hogy az egészen elvonassék a törvényhatóság befolyása és intézkedése alól s közgazdasági és rendőrszolgálati ügyekben kizárólag a belügyminiszter hatósága alá rendeltesék, amint ezt a 7. §. elrendeli. S miután a 8. §. szerint a tiszték a belügyminiszter beleegyezésével neveztetnek ki s miután a szervezeti és szolgálati utasításokat a belügyminiszter állapítja meg és adja ki, egyetértve természetesen a honvédelmi miniszterrel — ki neki feltétlenül enged — ez egy oly hatalmat összpontosít a belügyúr kezébe, amely anyagi törvényeink hiányában

ötöt mindenhatóvá s az eddigimél is veszélyesebbé teheti; s nem lesz e hazának olyan polgára, akinek biztonsága és személyszabadsága a belügyúr kegyelmétől vagy rossz hangulatától ne tessenek függővé, ha e törvény megalkotta, a rendőrállam egész teljességében fog nálunk is beköszönteni.

Aztán még attól is féltünk, hogy ezen úgynevezett állami csendőrség lassankint a közös hadsereg kötelékébe vonatik be, amiként az Erdélyben 1875-ig volt, erre az anyag megvan, miután legényeége és tisztjei legnagyobb részben a közös hadsereg kötelékéből vétetnek át s nem épen lehetetlen, hogy ezen most roppant nagy költséggel felállítandó Gend'armeriát adott alkalmossal szabadságunk ellen is felhasználhatná a közös hadügyúr.

T. Ház! Csak röviden kívánok az előttem felszólaltak némely mondataira reflektálni. Az előadó úr azt mondja, hogy a jelenlegi közbiztonsági közegek nincsenek fegyelmelve és főképen ebből következteti a felállítandóknak célszerűségét. Ugy de, t. Ház, mi akadályoz, hogy azok katonai fegyelem alá vétessenek? Hisz nagyobb része kiszolgált katona és t. Ház, én azt hiszem, ha azok katonai fegyelem alá vétetnek, de nem a minisztertől tökéletesen és feltétlenül függőleg, hanem a megyék befolyása alatt; ha ezek így rendeztetnének, talán ép úgy megfelelőnek a kívánalomnak, mint amazok. (Ugy van! a szélső baloldalon.) Aztán mindannyian, t. Ház, az előadó úr, a miniszter úr, Zay képviselő úr, a fősúlyt arra fektették, hogy Erdélyben milyen célszerű, milyen egyszerű ez a zsendár-rendszer. T. Ház! En ennek okát nem az intézményben keresem, hanem az ottani erkölcsök szelidségében. Erdélyben soha nem fordultak elő, vagy igen ritkán szegénylegénykedések, utonállások. Ott az emberek nagyon szelidek, engedelmesek. Mi sokkal későbbben jutottunk az osztrák uralom békéjába, de fájdalom, nem akarom kutatni, hogy miért, de az bizonyos, hogy a régi erdélyiek inkább lenyűgöztek az osztrák uralom, mint a Királyhágón inneni részt és azon időtől kezdve nagyon engedelmes, békepolgárok lettek az erdélyiek. Hanem t. Ház, ha összehasonlítást akarunk tenni a csendőrség és a pandurok működése közt Erdélyben, erre is tudunk példát.

Ugyanis 1861-ben minden megye eltörölte a csendőrséget* és mindenütt felállították a pandurságot; az igen csekély számu volt, létszáma nem volt nagyobb megyénként a negyvonnél. És mi történt, t. Ház! Ezen csekély számu pandurság épen azért, mert ismerte a viszonyokat, egész rablóbandákat, egész szökekezeteket fedezvén fel, azokat tömegesen összefogdosták, holott a csendőrség alatt mindig virágoztak és soha felfedezhetők nem voltak. Ismerem, t. Ház, azon esetet, midőn Torda vármegyének egy csendőrbiztosa három pandurral együtt kiment a havasok közé, hol egy hatvan tagból álló rablóbanda volt szerveze lovak és szarvasmarha lopására. Ez a négy ember, mondan, kiment a havasok közé és a hatvan embert mind behozta. (Tetszés a szélső balon.) Hogyha tehát Erdélyben jónak mutatkozik a csendőrség, az nem az intézményben, hanem a mi szelidebb erkölcsünkben keresendő.

Azt mondta Zay képviselő úr, hogy a szolgabírók nem használhatják fel a csendőroket mindenre, mert megvan a szolgálati utasítás s ha a rendelet azzal ellenkezik, akkor ők talán remonstrálnának.

No már köszönöm én az ilyen rendőrséget. Az ő utasításai még a Bach-korszakból a bécsi hadügyértől erednek és én veszélyesnek találnám, ha a hadügyminisztertől eredő utasításokkal remonstrálnának politikai hatóságaink ellen.

Azt mondja a képviselő úr, hogy a csendőroek a törvények őrei, a jogállam sarkköve. S ha ez így volna, akkor a miniszteriumot és a törvényhozást is haza lehetne küldeni, mert hisz a csendőroek megvédik államunkat, annak hatalmas sarkkövét képezvén. (Derülttség a szélső baloldalon.)

Az elmondottaknál fogva én a törvényjavaslatot, mint amely veszélyes és szabadságunkra és alkotmányunkra nézve káros intézményt akar behozni, általánosságban sem fogadhatom el. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

(Folytatjuk.)

* A cs. kir. csendőrséget. Szerk.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK

Gyermek-betörők.

Írta: KUBAY OSZKÁR főhadnagy.

Ma már -- sajnos -- nem tartoznak a ritkaságok közé. Először a nagyvárosok külvárosaiban születtek meg, de a mozi és a detektivregények lassan megteremtették a gyermekbetörőt ott is, ahol azelőtt még a felnőtt betörő is ritka volt: a kisvárosban és a faluban.

A mozi és a rossz olvasmányok ellen, a fejlődő gyermeki lélek e két legveszedelmesebb ellensége ellen a társadalom már évtizedek óta harcol. A mozgóképszínházakat valamennyire megrendszabályozták: bemutatás előtt bizottság cenzurázta meg a filmeket, amár még így is nagyon sok nem gyermeknek való detektiv- és „kalandor“-történet kerül előadásra. Ez természetes is, hiszen valóban irodalmi vagy erkölcsi értékkel bíró filmet nem lehet naponta százával ezekkel „gyártani“ és a „hatezer méter hosszú“ nyakatekert és hajmeresztő históriák még akkor is méreg lehetnek a gyermek lelkének, ha a felnőttek esetleg semmi kivételtől sem tartózkodnak. A moziarabok legnagyobb része szerelmi dráma, amelynek egyetlen célja az, hogy „érdekfeszítő“ legyen. Természetes, hogy a gyermek egy ilyen filmben soha nem hallott új fogalmakkal ismerkedik meg, az erotika felizgatja amúgy is élénk fantáziáját és az ezerféle trükk, fogás, csalafintaság, ravaszság, a csillogó köntösbe öltöztetett bűn, ami egy ilyen filmben koncentrálván van, felkelti benne a vágyat, hogy bárasak ő is olyanokat tudna csinálni.

És ehhez jönnek azután még az olvasmányok. A vásárok ponyvai és obskurus „könyvkereskedések“ csak úgy ontják az aljas irodalom termékeit, semmi egyebet a világon nem tartván szem előtt, csak az üzleti hasznot. A lehetetlen „detektivtörténetek“ a bűnöst mindig rendkívül ügyes, bátor, ravasz, okos stb. embernek tüntetik fel és kiváló tulajdonságokkal ruhazzák fel (persze, mert másként nem „kunszt“ a nyomára jönni), aki, ha végül el is bukik, kiválósága, hírveve stb. révén mégis bámulatot, sőt talán még tiszteletet is érdemel.

És most ezt elolvassa a gyermek. Tapasztalatlan, naiv lelke nem bírja felfogni azt, hogy az egész történet csak egy lelketlen ember agyában született meg, hogy a valóság egészen más és hogy a bűn az embert nem „naggya“, hanem nyomorult, szánandó teremtsé teszi, előtte csak az ő „hőse“ az ideál.

Azután jön a próbálgatás. Apró, sikerült lopások, aztán a nagyobb lopások és végül a betörés. Különösen, ha a szülők szerető, óvó-, ellenőrző szeme és nevelő gondoskodása hiányzik.

Nem tudom, hogy nem lehetne-e ezen valahogy segíteni? Nem lehetne-e -- mondjuk -- a 16 éves aluli gyermekeket a moziból egyáltalán kitiltani vagy esetleg külön gyermekmozikot létesíteni. Aztán nem lehetne-e a ponyvák világában egy egészséges cenzurával egy kicsit szétütni? Neves íróink panaszkodnak, hogy könyveiket a közönség nem vásárolja: nem lehetne-e inkább ezeket terjeszteni olcsó kiadásban? Bizonyára több hasznot

hoznának a társadalomnak, mint a vásárok betörő-tankönyvei.

A csendőr megelőző szolgálatának legszebbikét teljesíti, ha a körletében levő fiatalokakat figyelemmel kíséri és ha a züllesnek indult gyermekeket akár szüleik, akár pedig a fiatalokúak bírósága útján megmenti. Erről különben talán majd más alkalommal bővebben is szólni fogok. Most csak egy megtörtént példát akarok az elmondottakra felhozni. Az eset járásom területén egy községben történt. A fiatalokú gyanúsítottakra való tekintettel a község nevét nem írom ki és a fiatalokú gyanúsítottak neveit is elváltoztatom.

Két kiskorú és a modern detektivregények hatása alatt álló gyermek rendszeres rablóbandát alakítva, sorra fosztogatta a község üzleteit, amire leginkább a déli szunetet használták fel.

Egy élénk fantáziájú, tettekre kész gyermek, Farkas János, legkedvesebb regényeit évek hosszú sora óta Nobody, Nick Carter és Sherlock Holmes detektivtörténetei közül választotta, de szorgalmas látogatója volt a mozinak is. Falta a lelket bomlasztó történeteket és a kis cipészgyerekekben nagyírtó tervek születtek. A cipésműhely homályos zugában fantasztikus történetek gomolyogtak agyában, amely történetek központjában ő állott, mint a modern kor leghíresebb betörője. Ereje, ügyessége tudatában bűnös álmokat szőtt tervének kivitelére. Terhelt, Lombrozo-típus volt a gyerek s hajthatatlan, kemény akaratú. Szuggesztív erővel tudott hatni a nálánál gyengébb akaratú sihederekre és szinte ellenállhatatlanul tudta azokat szolgálatába hajtani. Előzőleg már egyedül is követett el apróbb lopásokat, de ezek nem elégitették ki és nagyobbra vágyott.

Egyszer aztán megtörtént az első kísérlet. Tudta azt nagyon jól, hogy a „nagy“ betörők, zárnyitók és zsebmetszők „falazókkal“ szoktak dolgozni. Erre a célra különösképen alkalmasnak találta az ugyanazon műhelyben dolgozó tanonctársát, Balog Imrét, akit már azelőtt is rábeszéléssel, ígérgéssel, vagy parancsolgatással igyekezett tervének meggyerni.

„Nézd, Imre -- csábítgató az éretlen egyéniséget -- nem tudja meg senki, mert akkor fogjuk elkövetni, amikor mindenki alszik a városban. Éjszaka nem mehetünk, mert akkor világot kell gyújtani; ha lámpa vagy villanyfény mellett dolgozunk, könnyen megláthatnak és tetten érhetnek bennünket. Erre a célra csak a déli órákat használhatjuk fel, amikor mindenki ebédjével, vagy déli alvásával van elfoglalva. A déli melegben a néptelen utcán egy járó lélek sincsen: az ember azt viheti el, amit akar.“

A kis inas eleinte tiltakozott a tilalmas dolgok elkövetése ellen, de a kegyetlen csábító végre kiszámított ravaszsággal és cukrok, csokoládék segítségével mégis megtörte az ingadozó, gyenge akaratot és rávette, hogy addig, míg ő az egyik fűszerkereskedő kirakatát álkulccsal kinyitja, őrt álljon az utcasarcon és nem kívánt idegenek közelésére idejében figyelmeztesse. A beígért és valóra vált csokoládéalmaz megtette hatását és Balog most már akaratlan eszköze lett Farkasnak.

Az élesesű kis bűnöző jól számított. A zárnyitogatásoknak és betöréseknek egész halmazát követte el anélkül, hogy a tettesnek nyomára lehe-

tett volna jönni. Nap-nap után újabb és újabb feljelentések érkeztek újabb betörésekről, melyekben érthetetlenül mindig más és más volt az elkövetési mód, de mégis felismerhetően azonos. A károsok — mivel a tettesek inkább csak a kirakatókat dézsmálták meg — rendszerint csak másnap vagy harmadnap vették észre a betöréseket.

Az újra meg újra megismétlődő esetek élénken foglalkoztatták a község lakosságát és fantasztikus híresztelésekre adtak alkalmat.

Végül is a csendőrség parancsnoka, Tóth László 2. oszt. tiszthelyettes elhatározta, hogy mindenáron végére jár a rejtélyes eseteknek. A csendőrfurfang legegyszerűbbikéhez folyamodott, ahhoz, amely mindenkor meghozza a maga gyümölcsét. A betörések és zárnyitások a legegyszerűbben és minden betörő tapasztaltságot kizáróan kóvetették el. A bemászások szinte érthetetlennek látszottak, mert azok olyan kis nyilvános követtettek el, hova felnőtt ember, sőt még nagyobb gyermek sem tudott volna behatolni. A bűnjelek nagyrésze szukségleti cikk, vagy cukorka volt, de sűrűn szerepelt a cigaretták és más élvezeti cikk is. Mindezeket egybevetve Tóth tiszthelyettes arra a határozott meggyőződésre jutott, hogy a tettesek nem lehetnek mások, mint gyermekek. Ezért a városban lévő összes besúgóit mozgósította; főleg a tanonciskolát vette megfigyelés alá, mely a polgári iskolában tartotta előadásait s annak közvetlen környékét kezdte megfigyelni. A nyomozásba egynehány megbízható inasgyereket is beavatott. A kiküldött kis kékcsapok mar pár nap múlva eredménnyel számoltak be. A jelentésekből megtudta Tóth tiszthelyettes, hogy a katolikus templom tornyának kulcsa — a harangozó bizalmából — egy kisebb inascsoporthoz kezebe van, kik a késő esti órákat arra használják föl, hogy a harangozó tudta nélkül a toronyba feljárnak. Minthogy mindenki tudta, hogy a toronyban a harangozást ezek az inasgyerekek látják el, az, hogy azok oda fölmentek és hogy néha a sétáló közönség a toronyban pisllakoló világot látott, senkinek nem tűnt fel.

A toronyba feljáró inasok közül az egyik — Farkas János — harangozás közben egy, az ablakon heverő revolvert zsebébe akart csúsztatni, amelyre azonban Balog Imre is jogot formált, amiből aztán parázs veszekedés származott. A veszekedésnél jelenlevő egyik inasgyerek tudván azt, hogy engedély nélkül revolvert senki sem tarthat magánál, a veszekedést besúgta Tóth tiszthelyettesnek, aki ezen a nyomon indulva a nyomozáshoz fogott. Az előző betörésekből tudta, hogy az egyik károsítól az ismeretlen tettes egy revolvert is ellopt. A két inasgyereket — fiatalkorúak lévén — feltűnés nélkül az őrsre hivatta és felszólította, hogy a revolvert adják elő. A két kis gyanúsított eleinte konokul tagadott, de a Tóth tiszthelyettes szelid, atyai rábeszélésére a kevésbé romlott Balog Imre végre mégis kibökte, hogy a revolver Farkas Jánosnál van, ki azt egy Makai Béla nevű asztalosától lopta. A beismerés alapján aztán Farkas János elő is adta a revolvert, amelyre később a tulajdonos rá is ismert. Balog Imre törékeny és karcsú alakját látva, Tóth tiszthelyettesnek azonnal eszébe jutott a szinte lehetetlennek tűnt bemászás és most már tudta, hogy a bemászó nem lehetett más, mint Balog. E gyanu alapján vallatára

fogta a gyámoltalan gyereket, aki sirva vallotta be, hogy előtte is szinte érthetetlen módon Farkas János vette reá, hogy a lopásokban részt vegyen.

Ezekután Tóth tiszthelyettesnek már könnyű volt a helyzete. A gyermekek a bűncselekményeket beismerték, csak a bűnjeleket nem akarták előadni. Látszott, hogy Balog a bűnjelek elrejtéséről nem tud semmit s azt Farkas János egyedül esz-közölte. A bűnjelek egyike-másika Farkas szüleinél előkerült ugyan, de a nagy tömeg rejtve maradt. Mivel Farkasnak — a nyomozás megállapítása szerint — orgazdái nem voltak, a nagy tömegű ellopott tárgyon nem is adhatott túl, azt tehát valahol rejtve kellett tartania.

Tóth tiszthelyettesnek eszébe jutott besúgóinak az a jelentése, hogy esténként a torony ablakán világozást láttak. De eszébe jutott az is, hogy Farkas János a revolvert a toronyablakból vette fel és így nem látszott kizártnak, hogy a betörésből eredő revolvert a tettes előző este ott felejtette. Felment tehát egy járőrrel a toronyba, ahol helyszíni szemlét tartott. A torony padlásáról kötéllógott le, amit Tóth tiszthelyettes szokatlanul talált s eredete után kezdett puhanolni. Eszrevette, hogy a kötéllógónál a padlásdeszka lazán mozog s ezért egy csendőrt felkudított, hogy mászson fel a kötélen és nézze meg, mi van a torony padlásán. A csendőr a résen a padlás alá bujt és nemsokára tudatta, hogy a bűnjelek megkerültek.

A csendőr a padlásán egy egész szépen berendezett szobát talált, nagyszerűen felszerelt könyvtárral, melyben az újabb detektív irodalom majdnem teljes gyűjteménye szerepelt. De ezenfelül nagy mennyiségű élelmiszer, edésség és apróbb használati tárgy is előkerült. A nagyobb kényelem okáért a tettes éppen abban az időben munkálkodott azon, hogy búvóhelyére a villanyt bevezesse.

Igy ért véget egy „szépen“ induló betörő kARRIER. Illetve ki tudja, hogy vajjon véget ért-e? Ki tudja, hogy vajjon egyáltalán jóvá lehet-e tenni azt a rombolást, amelyet a rossz olvasmányok a gyermekek lelkében véghezvisznek.

HIREK

Hósi halált halt magyar orvosok emlékének megörökítése. A Magyar Orvosok Nemzeti Egyesületének választmányja elhatározta, hogy a háború folyamán hósi halált halt magyar orvosok emlékeztetének díszes emlékmű létesítésével és emlékalbum kiadásával fog adózni. A választmány felkéri a m. kir. csendőrség tagjait, hogy akik a világháborúban magyar orvosok hósi halált láttak vagy teljesen megbízható forrásból hallották, sziveskedjenek ezeket az adatokat a MONÉ szerkesztőségének (Budapest, Baross-utca 44. szám I. emelet) levélben tudomására hozni. A hósi halottak közé tartoznak természetesen azok az orvosok is, akik hivatásuk teljesítése közben a háborúban uralkodó járványoknak estek áldozatul, továbbá azok is, akik hadifogságban haltak meg, vagy akiknek halálát a harcúterem szerzett betegségük okozta. Felkérjük olvasóinkat, hogy a választmányt kegyeletes törekvésében támogassák sziveskedjenek.

A limanovai csata emlékünnepe. A Limanovai Emlékbizottság, amely azért alakult, hogy a limanovai csatában résztvevő és elesett vitéz soproni huszárok emlékeztetést örök időkre fontartsa, az ütközet tizedik évfordulóját az idén még az eddigieknél is nagyobb kegyelettel és áhitattal fogja megünni. Ugyanezen alkalomból Sopron vármegye közönsége és a soproni huszárezred december 7-én Sopronban nagyzerbású emlékünnepet rendez, amelyre a csendőrség tagjait ez úton is meghívják.

Országos csendőrségi úszóverseny Budapest. November 23-án tartotta a csendőrség országos úszóversenyét Budapesten a Rudasfürdő úszodijában, mintegy 100 versenyző részvételével. Az impozáns verseny szépségű és előkelő nézőközönsége között ott láttuk dr. Rakovszky Iván belügyminisztert, Jánky Kocsárd, báró Than Károly és Dáni Balázs altábornagyokat, Széplender Béla tábornokot, Dr. Nádosy Imre országos főkapitányt, Nagy Károly államrendőrségi főkapitányhelyettest, a RAC elnökét, dr. Török János budapesti rendőrfőparancsnokot stb. A verseny számai voltak: 20 méteres gyorsúszás, tányérkeresés, kacsafogás, 40 méteres mellúszás, 20 méteres hátúszás, 100 méteres gyorsúszás, 100 méteres mellúszás, 4-szer 20 méteres stafféta, 20 méteres oldalúszás égg gyertyával és 20 méteres úszás ruhában, felszereléssel. A versenyen egy vándordíj, 20 tiszteletdíj és számos érem került kiosztásra. A verseny eredményét legközelebbi számunkban részletesen közöljük fogjuk.

A szombathelyi csendőrlaktanya átvétele. A belügyi kormány Szombathelyen a csendőrség részére hatalmas és a modern kor igényeinek minden tekintetben megfelelő laktanyát épített. A nagyszabású csendőrlaktanya iskola- és aliszti épületei már elkészültek és azokat a belügyminiszter által kiküldött bizottság folyó hó 28-án át is vette, úgy hogy ezeket az épületeket a csendőrség a közeli napokban már el is fogja foglalni. A laktanya többi épületeinek építése folyamatban van.

Műsoros estély. A budapesti csendőr tisztikar vívóköré folyó hó 22-én Budapesten a csendőrlaktanyában szépen sikerült műsoros estélyt rendezett. A műsor keretében a szépségű közönség Klenm Lászlóné alezredesné önmagáért művészi tökéletességgel előadott zongoraszámit. Lőcherer Andor százados dobütökkel tréfáit és Vlaszaty Béla alezredes igaz művészetével előadott gyönyörű magyar dalait hatalmas tapsviharral jutalmazta. A műsort fényesen sikerült táncmulatság követte, melyhez a zenét az Egyesített Csendőriskolák zenekara szolgáltatta.

Elöléptek: őrmesterré: Vitéz Balogh Mihály pécsi, B. Kiss Imre szegedi, Szakács András, Boros János, Matkocsik Károly, Bukó Bálint, Fábiam Géza, Szikszai József miskolci és Farkas Dávid székesfehérvári kerületbeli csendőrök.

Házasságot kötöttek: Deső Sándor miskolci kerületbeli százados Újváry Erzsébet úrhölgy Budapest: Csepri Béla János miskolci kerületbeli főhadnagy Osvay Gizella úrhölgygel Tállyán; Orandi Norbert székesfehérvári kerületbeli főhadnagy Klöner Sarolta úrhölgygel Székesfehérvárt; Körösi D. József pécsi kerületbeli főtörzsrőrmester Gál Mária-val Pécsen; Bertics József pécsi kerületbeli főtörzsrőrmester Grünwald Erzsébettel Szentlőrincen; Virág Lajos pécsi kerületbeli főtörzsrőrmester Varga Zsófiával Felsőöregben; Tóbiás István pécsi kerületbeli főtörzsrőrmester Szakács Erzsébettel Görgötegen; Sztankó István pécsi kerületbeli főtörzsrőrmester Kiss Gizellával Jharosberényben; Asbóth Gyula szombathelyi kerületbeli főtörzsrőrmester Csepri Erzsébettel Lébényben; Vigh Pál miskolci kerületbeli főtörzsrőrmester özv. Székely Istvánnal Abauzsántón; Almási József szombathelyi kerületbeli 3. oszt. tiszthelyettes Lőrincz Irénnel Magyaróváron; Stricz József szombathelyi kerületbeli őrmester Rudovits Mária-val Sajtórón.

Kérelmek. Nagy János monoki (Zemplén megye) őrsbeli csendőr egy Heves vármegyében szolgáló bajtársával, Gulyás Sándor hálnival (Komárom megye) őrsbeli csendőr pedig egy Fejér vármegyében szolgáló bajtársával való kölcsönös áthelyezését szeretné kérelmezni. Kéri azon bajtársukat, aki kölcsönös áthelyezését kérelmezni szintén hajlandó lenne, hogy címét velük közölje.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. J. nyug. thts. Szolnok. 1. Ha egy elhalt csendőr tiszthelyettes özvegye újra férjhez szándékszik menni, a belügyminiszter úrhoz egy nyilatkozatot kell felterjesztene, amelyben kijelenti, hogy nyugdíjigényét második férje elhalálozása esetében fenntartja. Ebben az esetben nyugdíját a második házasság tartamára felüggesztik, de a férj elhalálozása esetén újra folyósítják. Ha az özvegy nyugdíjigényével bíró állami alkalmazottnak meg férjhez, akkor jobb, ha nyugdíját előzetesen megváltja, miután második férje után ugvis nyugdíjigényével bír. 2. Az 1912. évi LXV. t.-c. érvényben van, de azt a szanálás tartamára az 5100/M. E. 1924. számú kormányrendelet módosította. Az 5100/M. E. számú rendelet megkaplatja

Tisza testvérek könyvkereskedésében (Budapest, II. ker., Fő-utca 12.) ára 3450 korona.

V. L. Győr. A m. kir. Belügyminiszter úr 127.599/VI. b. 1924. számú rendeletének 12. pont d) alpontja világosan kimondja, hogy örökbe fogadott gyermek után családi pótlék csak abban az esetben jár, ha a gyermek „az alkalmazott”-tal vérokonságban áll. Nevelő vérokonságban álló örökbe fogadott gyermek után a családi pótlék nem illetékes.

Öreg csendőr. 1. A levonás helytelen volt, mert a 84.234/VI. c. 1922. számú belügyminiszteri rendelet szerint az illetménynek megállapításánál az előző szolgálati idő is beszámítandó. Önnek tehát 32 aranykorona zsold illetékes. 2. Őrmesterré 1925 június 20-án lesz előléptethető.

Erdeklődő Gy. Csendőregyémek kórházban ápolt családtagjaikért a fél élelmezési adagváltásig tartoznak megtéríteni, a családi pótlékot visszafizetni nem kell. (151.862/VI. c. 1922. számú B. M. rendelet.)

B. T. főrmester. A 182.158/VI. b. 1923. számú belügyminiszteri rendeletben megállapított ruhamennyiséget a gazdasági hivatalok csak „lehetőleg”, tehát csak akkor tartoznak kiadni, ha elegendő készlettel rendelkeznek. Az ezen rendeletben előírt ruhamennyiséggel fokozatosan minden csendőr el fog láttni, amint a beszerzési nehézségek csökkenthetők lesznek.

D. K. A m. kir. koronaőrség és testőrség egyénei éppen úgy nyugdíjat élveznek, mint a csendőrség egyénei. A lovas testőrséghez való felvételét szolgálati úton kérelmezheti, ha megfelelő, felveszik.

F. B. Üllő. Bizonyítvány másolatot csakis annak az iskolának igazgatójától szerezhet be, amelyben vizsgázott. Irjon tehát az iskola igazgatójának és kérje a másolat megküldését. A másolatot megszállt területen is kiállítják, de ezt csak magánlevélben kérheti.

V. K. csendőr Pély. A nekünk megírt lődokai alapján kérheti az áthelyezését, de illetőségi községébe vagy annak közvetlen közelébe aligha fogják áthelyezni.

Simon csendőr. Kérheti, szolgálati úton.

Erdély. Ha az egyetemre akar beiratkozni, érettségit kell tennie. A beiratkozáshoz az engedélyt a belügyminiszter úrtól (VI. c. osztály) kell kérni. Nem írta meg, hogy melyik fakultásra óhajtaná beiratkozni. A jogot visszazorgalom és nagy takarékoság mellett esetleg segédmunkái beosztása mellett és saját anyagi erejéből is elvégezheti.

K. I. csendőr. Kötelezője 1926 július 31-én jár le.

Erdeklődő. — **B. S. főtörzsrőrmester.** — **Erdék-Eger.** — **Altiszt vizsgás.** A folyó év szeptember hóban vizsgázott altisztek kinevezése a folyó évben meg fog történni. Hogy milyen rangnapot fognak kapni, nem tudjuk.

Simon csendőr. Az őrsiroda fűtési átalány, ha az őrsparancsnok más, őt, míg ha az őrsparancsnok nőtlen, a közzgazdálkodást illeti meg. Ha azonban az őrsiroda egyntal nőtlen legénység (őrsparancsnok helyettes) elhelyezésére is szolgál, akkor az lakszobának tekintendő és a közzgazdálkodás által fűtendő. Ez esetben a fűtési átalány is természetesen a közzgazdálkodást illeti meg. A más őrsparancsnoknak joga van ugyan ilyen esetben is a fűtési átalányt felvenni, ez esetben azonban az őrsirodát egész nap fűtőtni tartozik, nem csak addig, amíg őt tartózkodik, mert a fűtési átalány a helyiségnek egész napon át való fűtésére szolgál.

Vitalkozó. 1. A bérelt földnek a nők és nőtlének közötti elosztását a járásparancsnok úr eszközli, tegyenek tehát oda jelentést. Mi nem vagyunk hivatalra arra, hogy ebben a kérdésben döntsünk. 2. Második kérdését nem értjük. Irja meg világosan, hogy mit akar tudni a bubos kemencéről.

R. tiszthelyettes. 1. A m. kir. csendőrség rangosztályba nem sorolt havidíjasainak, altisztjeinek és legénységének minden hét havi tényleges szolgálata nyolcnek számít, ahhoz tehát, hogy valaki teljes illetékel helyettesessé nyugállományba, 35 évi tényleges szolgálatra van szüksége. A háborús évek (1914-1919.) kétszeresen, de nem felemelt számításban, az tehát, akinek mind a hat háborús éve beszámít, a teljes nyugdíjképeséget 29 évi és 11 havi tényleges szolgálat után éri el. Megjegyzendő, hogy a szanálás tartama alatt az 5100. 1924. számú kormányrendelet értelmében az illetékszerű nyugdíjnak csak 90%-a folyósíttatik. Miután Ön 1895 október 1-őta megismerkedés nélkül szolgált, teljes nyugdíjra 1924 szeptember 1-ével van igénye. 2. A csehek Önnek — miután magyar állampolgár — nyugdíjat nem fizetnek. Még a „szelszlovák állampolgár” magyaroktól is elvonják a nyugdíjat, ha csak legkisebb ürügyet is találunk rá.

Királyhágó. 1. A zárórat a 9600/1922. számú belügyminiszteri rendelet az egész ország területére nézve két órában állapítja meg, az 1920. évi 9663/M. E. számú kormányrendelet azonban a törvényhatóság első tisztviselőjét (alispán) felhatalmazza arra, hogy ott, ahol azt szűkségesnek látja, a zárórat korábbi időpontban is megállapíthassa. Amennyiben tehát a vármegye alispánja másként nem rendelkezett, a záróra mindenütt -- községekben is -- 2 órákor van. 2. A vasárnapi munkaszünetről szóló 1891. évi XIII. t.-c. illetve az ennek végrehajtása tárgyában kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet csak az ipari munkára vonatkozik, a mezőgazdasági munkára nem. Az, aki vasár- és ünnepnapon nyilvános mezőgazdasági munkát végez, a kihágási büntetőtörvény 52. §-a alapján lehet feljelenteni, amely az 1868. évi LIII. l.-c. 19. §-ának megszegésére tartalmaz büntető szankciót. Az 1868. évi törvény hivatkozott szakasza szerint vasár- és ünnepnapokon minden nyilvános és nem elkerülhetetlen munkának számítnia kell. Nyilvános munka alatt kell érteni minden olyan munkát, amely a lakhelyiségen kívül, tehát pl. udvarban, mezőn, réten, erdőben stb. végeztetik. Mezei termények behordása, építkezéshez építőanyag fuvarozása stb. kétségtelenül nyilvános munka. A feljelentést a járásbíró-sághoz kell intézni. 3. A esekményt legfeljebb közösen-háborításnak lehetne minősíteni, ezt pedig a vármegyei szabályrendeletök különféleképpen szabályozzák. Nem hisszük, hogy valakit azért megbüntetnének, mert reggel 6 órákor az utcán kiabál, mert nézetünk szerint akkor már nincsen éjjel.

L. I. Sérülési pótdíj a csendőrségnél nincsen. A sérülési pótdíjra igénytel bíró csendőregyének az 1912. évi LXV. t.-c. 42. §-a alapján 1923. évi június hó 30-áig a. n. „személyi pótdíj”-ban részesültek, a közeljövőben valószínűleg kedvezményes nyugdíjat fognak kapni. A kedvezményes nyugdíj megállapítása most van folyamatban, ha három hónapon belül ön részére ily kedvezményt nem állapítanak meg, úgy annak folyósítását a belügyminiszter úrtól kérelmezheti.

K. J. főtörzsmester. Ha be tudja bizonyítani, hogy őt a háretéren tényleg 2. oszt. őrmesterré előléptették, akkor az őrsparancsnokképző tanfolyamba való bevezénylését kérelmezheti. Nem értjük, hogy bevezénylése miért maradt el, bizonyosan valami hiba volt az előléptetés körül.

D. F. I. érleklődő. Kötelezője 1927. április 30-án jár le.

P. D. nyugdíjas csendőr. Őn a háború alatt valószínűleg mint népfelkeltésre kötelezett egyén a védtörvény alapján népfelkeltési szolgálatot teljesített és mint ilyen volt a csendőrséghez szolgáltatott beosztva, mert mint ideiglenesen nyugdíjazott egyént tényleges csendőrségi szolgálatra nem hívták be. Ha a háború alatt nyugdíját felvette, akkor háborús szolgálatának nyugdíjába való beszámítását nem kérelmezheti.

Nagylónyai őrs. Az ön által hivatkozott 57.039/1924. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet csak a hűsápar gyákor-lására vonatkozik, de semmiképpen sem vonatkozhat az ön által megírt esetre. A tanonének vasárnap való foglalkoztatása az 1891. évi XIII. t.-c. 6. §-a értelmében kihágást képez ugyan, ha azonban a tanone az illető iparosnak fia, úgy a csendőr jobban teszi, ha nem avatkozik a dologba, mert hiszen az így félig-meddig családi jelleggel bír. Nem is hisszük, hogy azért az apát megbüntetnék, még akkor sem, ha arra törvény befűje esetleg jogot is adna.

Nötlen K. -- I. A. Az 1908. évi XII. t.-c. 12. §. utolsó bekezdése, valamint a belügyminiszter úrnak 1910. november 3-án kelt 141.999/Vl. b) 1910. számú rendelete értelmében a csendőr legénység járandóságai semmiféle címen, tehát gyermektar-tási költség címen sem vonhatók végrehajtás alá. Miután pedig a 127.599/Vl. b) 1924. számú belügyminiszteri rendelet-tel úgy a „csendőr”, mint a 3. oszt. tiszthelyettes legénységi állományú egyéneknek minősítették és szoldot, tehát nem havidíjat élveznek, a kérileti parancsnokság a levonást megtagadhatja, még akkor is, ha a bíróság önöket elmarasztalta.

Sz. Gy. főtörzsmester, Szeged. A esekményt így, ahogy leírta, közelebb áll a vagyonrongáláshoz, mint a lopáshoz, ámhár az éneken kizárva, hogy a bíróság lopásnak vagy éppen rablásnak minősítené az esetet, tekintettel arra, hogy az illető a láncot először tényleg eltulajdonította és csak a folytatás -- ha mindjárt közvetlenül utána is -- dobtá a zutóba, azzal tehát mint sajátjával rendelkezett. Megjegyezzük, hogy olyan eset, aminőt ön leírt, nem fordul elő és azért így nehéz minősíteni is, mert hiszen a minősítést a

esekményt kísérő körülmények: az előzmény, szándék, cél, ok stb. mind befolyásolják, ezekről pedig ön mind nem emlékezett meg. Magánlevelet nem írnia, a bélyeget lapunk javára bevételteztük.

M. R. csendőr, Szokolya. Ha őt a honvéd főrvényszék lefokozásra és a csendőrség kötelekéből való elbocsátásra ítélte, akkor sem nyugdíjat, sem végkielégítést nem kaphat. Ha a honvéd főrvényszék esetleg felmentti, akkor felment-tou, illetve a háborús éveknél kétszeresen számított szolgál-tati ideje folyó év november 30-ával 17 év, 4 hónap és 21 nap lesz, mely ideje után nyugdíjat kapha.

Drezgelyvár. -- G. I. 2. S. Szöllős. A rendeletnek utánané-ztünk, a dolog tényleg úgy áll, amint önk írják.

P. thts, Kevermes. Kinevezési lakásban elhelyezett nős egyének, kik felülvizsgálaton csendőrségi szolgálatra alkal-matlanoknak osztályozottnak, lakásukat a felülvizsgálat meg-történte után azonnal a kinevezés rendelkezésére bocsátani kötelesek és részükre fogvatékba vételük napjáig csak lak-bérváltásig illetékes. (Cs. 2. ut. 31. §. 6. pont.)

B. Nylregyháza. A m. kir. folyamórség épen olyan köz-biztonsági őrtésület, mint a csendőrség és a belügyminisz-ter úrnak van akirendelve. Feladata a dunai és tiszai folyamrendészeti szolgálat ellátása. Rendfokozatai: folyamór, I. oszt. folyamór (örvezető), rajos (tizodes), negyedes (szu-kaszvezető), hajómester (örmester), törzshajómester (törzsör-mester), főtörzshajómester (főtörzsörmester), 3., 2., 1. oszt. tiszthelyettes. Tisztek: hajónagy (hadnagy), főhajónagy (fő-hadnagy), kapitány (százados), 2. oszt. törzskapitány (ör-nagy), 1. oszt. törzskapitány (alezredes), főkapitány (ezre-des), vezérkapitány (tábornok), vezérőkapitány (altábor-nagy). A folyamórség egyenruházata khaki színű pantalló, zubbony kihajtott gallérral, tiszti és altisztek zubbonya felső zsebbel, tisztesséké és folyamóröké felső zseb nélkül. A tisztek és altisztek a polgárihoz hasonló keményített fehér gallért és kötött khaki nyakkendőt, míg a tisztessék és folyam-örök fehér matrózgallért viselnek. A folyamóröké tisztessék és altisztek rendfokozati jelzése a honvédség hason rend-fokozati egyéneinek rangjelzésével megegyezik, de azt nem a galléron, hanem a zubbony, illetve köpeny mindkét ujfá-nak előrészen viselik. A tiszthelyettesek rangjelzése a zubb-ony (köpeny) ujján körülhaladó 1, 2. illetve 3. hét millimé-ter széles ezüst paszomány, főtisztelnél ugyanilyen (1, 2 és 3) arany paszomány, törzstisztelnél egy széles és 1, 2. illetve 3. keskeny arany paszomány. A folyamórség és csendőrség egyénei között kölcsönös tiszteletadási kötelezettség áll fevn. A folyamórség szervezetének részletes ismertetésére nincsen helyünk.

L. L. 2. oszt. thts, Kisvárdá. Néhány kövesházi Kövess Her-mann tábornagy úr vezérezredessé 1916. március 1-én, tábor-naggyá 1917. augusztus 5-én lett kinevezve. Magánlevelet nem írunk, a bélyeget lapunk javára bevételteztük.

Sz. P. próbacsendőr, Esztergom. Miután ön a honvédség-től a csendőrséghez nem közvetlenül, hanem két évi meg-szakítással lépett be, előző katonai szolgálati ideje a nyug-díjba nem számít be.

B. J. próbacsendőr, Esztergom. 1. Miután ön a csendőr-séghez a honvédségnél történt leszerelése után csak 31 nap múlva jelentkezett, katonai szolgálati ideje nem számít be. Nyugdíjaztatása alkalmával megpróbálhatja majd a ke-gyelmi úton való beszámítást kérelmezni, tekintettel arra, hogy megszakítása a törvény által meghatározott időt csak egy nappal haladja meg, felvétele pedig önhibáján kívül késett április 1-ig. 2. A csendőrségi előléptésnél a katonai szolgálati idő nem vétetik figyelembe, őrmesterré tehát csak 1930. április 4-én lesz előléptethető. 3. Kötelezője 1928. június 30-án jár le.

Nagyalföld. A volt es. és kir. 65. gy. e. irattárának egy főredéke a Borsod vármegyei alispáni hivatalnál van. Mis-koleon. A 4. honvéd gyalogezred irattára megszállott terü-leten visszamaradt. Az ön által kértezett tiszt utak jelenleg nem szolgálnak, tartózkodási helyüket nem tudtuk megállapítani.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN százados.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapest, V., Honvéd-u. 10.
(Telefon: 5-67, 5-68.)

Felelős vezető: Tiringor Károly műszaki igazgató.